

TÜRKİYE KREDİ
İBANİKASSI

"Bu yıl"

12

APARTMAN DAİRESİ
HER AY BİR DAİRE

ERENKÖY ETEMEFENDİ AŞI'NDA

Her 150 Liraya Bir Kur'a Numarası

«TÜRK HALKBİLGİSİ - FOLKLOR DERNEĞİ»nin neşriyat organıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı tara-
findan gönderilmiştir.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ocak 1955

İÇİNDEKİLER:

Türkü Üzerine	Muzaffer UYGUNER
Eski Bir Mânî Mecmuası - I	Mehmet Halit BAYRI
Halk Oyunları Müsabakası ve Bir Açıklama	T. F. A.
Sappağ Veya Zappağ Oyunu	Mahmut R. GAZİMİHAL
Koçaklama (Şür)	Mehmet GÖKALP
Kapalıçarşı'ya Ağıt (Şür)	Fazlıoğlu Cemal Oğuz ÖCAL
Folklor Anketimize Prof. Mehmet Kaplan'ın Cevapları	I. H. — M. G.
Ermenek'te Saya	Kemal AKIN
«Dertli - Seyrani» Halkındaki Tenkitlere Cevabım	Cahit ÖZTELLİ
İsmiyok - II -	Raci DAMACI
Şarkışla Düğünlerinde Gelenek ve Görenekler	Mehmet KALKANOĞLU

Bize Gelen Kitaplar

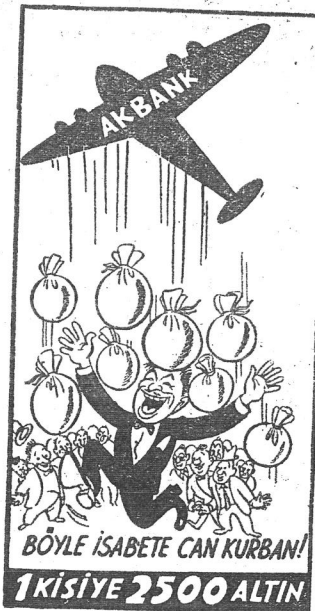
Sayı: 66

Kuruş: 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

MILLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

100

TÜRKİYE KREDİ
BANKASI

"Bu Yıl"

12

APARTMAN DAİRESİ
HER AY BİR DAİRE
ERENKÖY ETEMEFENDİ AŞI'NDA

Her 150 Liraya Bir Kur'a Numarası

«TÜRK HALKBİLGİSİ - FOLKLOR DERNEĞİ»nin neşriyat organıdır.

MILLÎ Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilmiştir.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ocak 1955

İÇİNDEKİLER: ~~~~~

Türkü Üzerine	Muzaffer UYGUNER
Eski Bir Mânî Mecmuası - I	Mehmet Halit BAYRI
Halk Oyunları Müsabakası ve Bir Açıklama	T. F. A.
Sappağ Veya Zappağ Oyunu	Mahmut E. GAZİMİHAL
Koçaklama (Şiir)	Mehmet GÖKALP
Kapalıçarşı'ya Ağıt (Şiir)	Fazhoğlu Cemal Oğuz ÖCAL
Folklor Anketimize Prof. Mehmet Kaplan'ın Cevapları	I. H. — M. G.
Ermenek'te Saya	Kemal AKIN
«Dertli - Seyranî» Halkındaki Teaktilere Cevabım	Cahit ÖZTELLİ
İsmiyok - II	Raci DAMACI
Şarkısla Düğünlerinde Gelenek ve Görenekler	Mehmet KALKANOĞLU

Bize Gelen Kitaplar

Sayı: 66

Kuruş: 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

MILLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

Eski Bir Mânî Mecmuası

- I -

Yazan: M. Halit BAYRI

Anadolu ve İstanbul'da yıllardanberi tesbit ve nesredilmiş olan manilerin oldukça büyük bir yekûn tuttuğunu biliyoruz. Bunlardan bir kısmının dikkat ve hassasiyetle, bir kısmının da gelişigüzel derlenmiş olabileceğini kabul etmekle beraber, her ne olursa olsun bu derleme işinde üşenmeden, yorulmadan çalışmış olanları takdir etmemek elden gelmez. Anadolu ve İstanbul'da tesbit olunan manilerden toplu olarak kitap halinde neşrolunanlar bulunduğu gibi, perakende bir şekilde muhtelif dergilerle neşrolunan maniler de vardır. Anadolu'da çıkan dergilerden çoğunun İstanbul'da tedarikine imkân olmaması yüzünden dergilerle neşrolunanları şimdilik bir tarafa bırakarak, yalnız kitap halinde ortaya konulmuş olan maniler için şu eserlere başvurulması kabilidir:

Ahmet Talât Onay — Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i, İstanbul 1928, S. 37 - 47.

Ahmet Talât Onay — Türk Şiirlerinin Vezni, İstanbul 1933, S. 127 - 129, 140 - 141.

A. Yalmaz — Bergama'da Folklor, İzmir 1944, S. 22 - 46.

Edebiyat Fakültesi Mezunları Cemiyeti — Halk Edebiyatı Örnekleri: I, Maniler, İstanbul 1939, 56 sahife.

Hacı Seyhoğlu Hasan — Çankırı Tarih ve Halkiyatı, Çankırı 1932, Eserin sonundaki ek'de.

Halk Bilgisi Derneği — Seçme Halk Şiirleri, Ankara 1928, S. 5 - 10.

İsmail Hakkı Akay — Balıkesir Halkiyatı, Balıkesir 1941, S. 79 - 89.

Kılıcı Rifat — Anadolu Türklerinin Halk Edebiyatı: I, Maniler, İstanbul 1928, S. 27.

Mehmed Ferid - Sadettin Nüzhet — Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı, Konya 1926, S. 149 - 177.

Mehmet Halit — Türk Halk Bilgisine ait Maddeler: VII, Maniler, İstanbul 1932, 79 sahife.

Mehmet Halit — Halk Âdetleri ve İnanmaları, İstanbul 1939, S. 174 - 179.

Mehmet Halit — İstanbul Folkloru, İstanbul 1947, S. 60 - 72.

Murat (Uraz) — Halk Edebiyatı - Şiir ve Dil Örnekleri, İstanbul 1933, S. 281 - 383.

Mustafa Salman — Yağcılar ve Savaştepe Mânileri, Balıkesir 1937, 97 sahife.

Naki Tezel — Bilmeceler ve Maniler, Ankara 1941, S. 45 - 83.

Niyazi Esed — Mukayeseli ve Nesredilmemiş Maniler, Ankara 1944, S. 46 - 160.

Pertev Sungur — Diyarbakır Halkiyatından Mani, Maya, Horyat ve Atasözleri, Diyarbakır 1935, S. 1 - 84.

Sadettin Nüzhet Ergun — Halk Edebiyatı Antolojisi, İstanbul 1938, S. 311 - 316.

Şevket Beysan — Diyarbakır Folkloru, Diyarbakır 1943, S. 4 - 77.

Talât Mümtaz Yaman — Kastamonu'da Toplanmış Mâniler, Kastamonu 1936, 98 sahife.

Vasfi Mahir — En Güzel Türk Mânileri, İstanbul 1935, S. 72.

Vehbi, Cem Aşkın — Sivas Folkloru, Birinci cilt, Sivas 1941, S. 17 - 189.

Görüyoruz ki, Anadolu ve İstanbul'da tesbit edilmiş olan manileri ihtiva eden basılı kitapların sayısı yirmi ikiye varmaktadır. Bu yirmi iki kitaptan basılı tarihi en eski olan da, Edebiyat Fakültesi Mezunları Cemiyetince hazırlanıp «Halk Edebiyatı Örnekleri: I, Mâniler» adıyla 1339 (1923) senesinde çıkarılan eserdir. Buna bakarak Anadolu ve İstanbul manilerinin ilk defa 1923 senesinde kitap sahifelerinde yer aldığı iddia edilebilir. Ancak, Edebiyat Fakültesi Mezunları Cemiyetinin eserindeki üç yüz yirmi dokuz maninin hepsi, Macar Müsteşirî Dr. Konoş'un «Osmanlı - Türk Halk Edebiyatı Mecmuası» adındaki eserinin 1880 senesinde Budapeştede basılan ikinci cildinde (S. 182 - 252) bulunan maniler arasından seçilmiştir. Hattâ Macar Müsteşirînin mecmuasındaki dört yüz bir maniden geri kalan yetmiş ikisi, bir kısmı bedîî bakımdan mânâsız ve letafetsiz, bir kısmı da terbiye bakımından biraz açık ve mü-nasebetsiz farzedilerek esere alınmamıştır. Şu halde Anadolu ve İstanbul manilerinin ilk defa toplu olarak neşri tarihini 1923 den 1880 senesine çıkarmak lâzımgelir.

Bununla beraber, aziz dostumuz Raif Yelkenci tarafından son zamanlarda ele geçirilerek bana verilen taş basması eski bir ma-

Sayın abonelerimizin, yeni yıl yılını 61 ilâ 72 ci sayılarımıza ait abone bedellerini bir an önce lütfetmelerini, abonelerini devam ettirmek istemiyen okuyucularımızın da, keyfiyeti bir mektupla bildirmelerini rica ederiz.

Dergimize abone olunuz, abone kaydediniz.

ni mecmuasına dayanmak suretiyle Anadolu ve İstanbul manilerinin 1880 senesinden de çok önce tesbit ve toplu olarak neşrine teşebbüs edildiği muhakkak sayılabilir. Raif Yelkenci'nin bana verdiği taş basması mani mecmuası, «Mecmua-i Maniyat» adını taşımaktadır. Mecmuanın ilk sahifesinde «İşbu mani mecmuasının derununda iki yüz elliden tecavüz mazmum ve cinaslı maniler intihap olunmuştur» ibaresi göze çarpmaktadır. Mecmua-daki maniler sayısının iki yüz elliye geçtiği bu ibareden anlaşılıyorsa da, eserdeki manilerin sayısı yüz altmış dörtten fazla değildir. Bu cihet, mecmuanın bazı yapraklarının koparılmış veya yırtılmış olabileceğini hatıra getirmektedir.

«Mecmua-i Maniyat» ın üzerinde basılış tarihi yoktur. Fakat gerek mecmuanın tertip tarzından, gerekse manilerin yazılışında takip edilmiş olan imlâ sisteminden, biz mecmuanın 1860 - 1875 seneleri arasında ve Abdülâzizin saltanat devrinde ve daha ziyade bu devrin son yıllarında vücuda getirilmiş olabileceğini tahmin etmekteyiz. Mecmuada tesadüf ettiğimiz bir iki maninin de bu tahminimize az çok kuvvet verdiğini sanıyoruz. Demek oluyor ki «Mecmua-i Maniyat», Anadolu ve İstanbul manilerini ihtiva eden basılı kitapların en eskisidir.

«Mecmua-i Maniyat» daki maniler, belli başlı bir sıraya tâbi tutulmamış, gelişigüzel kaydedilmiştir. Manilerin kim veya kimler tarafından söylendiği de eserde gösterilmemiştir. Ancak, manilerin hepsi, İstanbulda «Çalgılı kahve» de denilen semaî kahvelerinde meydan şairleri tarafından okunan manilerdendir. Herkesin bildiği gibi, meydan şairlerinin semaî kahvelerinde okudukları maniler, klâsik mani tarifinin dışında kahr. Bu maniler, her mısraı on dört heceli olmak üzere iki mısradan ibarettir. «Ayaklı Mani» adı da verilen bu manilere «Adam aman!..» nağmesiyle başlanır, ondan sonra yazılış ve söylenişte bir olduğu halde bir kaç mâna çıkarılan bir kelime söylenir. İşte bu kelime, maninin ayağı ve kafiyesidir. Bunun arkasından da asıl maniyi teşkil eden mısralar hususî bir âhenkle okunur. Bazı semaî kahvelerinde okunan manilerin münakaşalara yol açtığı, münakaşaların arasına tokat ve yumruk şakalarıyle neticelendiği de olurmuş.

«Mecmua-i Maniyat» da yüz altmış dört mani bulunduğunu yukarıda açıklamıştım.

Memleketimizde tesbit ve neşrolunan manilerin en eskileri olması itibarıyla bunları, son mısralarının son harflerine göre tertipliyerek oldukları gibi neşrediyorum:

Kasında

Öyle bir yâr sevdim ki Üsküdar yakasında.
Ben'im yârim mektepli âlâmet yakasında.

★

Kur dala

Çek ökseye telleri ökseleri kur dala
Aç arslana ağzından ne mümkün laurd ala.

★

Re bana

Yorulduğum yolda kaldım a! beni arabana
Esmerden arzum aldım bir beyaz ara bana.

★

Zan bana

Yârla ettiğim cünbüş geliyor yalan bana
Hazırla da parayı, getir ver oğlan bana.

★

Kın bana

Oldum aşka harabat demeyin şaşkın bana
Üç beş taşı çıkarır oturan çapkın bana.

★

Can sana

Sadıkane yâr isen feda olsun can sana
Boyun iğmiş durursun dayanmıyor can sana.

★

Du sana

Baktı güzel yüzüme dedi ne oldu sana
Geldi tabib yanına ne tertib buldu sana.

★

Yasına

Felek beni boyadı her türlü boyasına
Çok güzel sevdim ama sarmadım doyasına.

★

Kamara

Muammamın icadı yapılmıştır kamara
Bâtınım şöyle der ki: Aşk mermerden kamara

★

Damara

Vur cerrah neşterini toplandı kan damara
Benden sana fayda yok, kendine adam ara.

★

Ben dara

Gayriye vermeme seni çekilsem de ben dara
Çünkü bana meylin yok kendine bend ara.

★

Azara

Doğrusu sabredemem kem söz ile azara.

Halk Oyunları Müsabakası ve Bir Açıklama

Okuyucularımızın pek güzel hatırlayacakları gibi dergimiz, «Halk Oyunları Müsabakası» na geniş bir yer ayırmıştı.

Bu arada jüri üyelerinin bir kısmının fuzulen listeye alındıklarını, esasında buna hiç de lüzum olmadığını yazmış, bazı noktaları tenkit etmiştik. Müsabakaları tertipliyen müessesese bu yazımızla ilgilenmiş, bize bir mektup göndermiştir.

Müessesenin mektubunda adı geçen jüri üyelerine hiçbir diyeceğimiz yoktur. Erzurum Ekibinin de evvelki kararından dönmesi bizi, ancak memnun eder. Meanketimizde Millî Halk Dansları konusundaki büyük bir müsabakayı başarıyla sonuçlandıran bir müessesenin bu mektubunu satınlarımızı geçirmekle bu sahadaki hizmetimize devam ettiğimize inanıyoruz.

«Bay İnsan HINÇER

Türk Folklor Araştırmaları
Yeşildirek, Sultanmektibi Sok. 17
İstanbul.

Kıymetli derginizin 63 üncü sayısında son defa İstanbul'da yapılan Halk Oyunları Müsabakası münasebetiyle yazdığımız yazıda dâvaya ne kadar kıymet ve ehemmiyet verdiğinizi ispat eden cümlelerin de bulunması beni şahsen çok üzdü.

Jüri hey'eti içinde 10 Türk Folklor Derneği üyesinin bulunduğunu bizzat tebarüz ettiriyorsunuz. Geri kalanlar arasından da Nedim Akçer, Bn. Arzuman, Celâl Bulkat, Olga Olcay, Selim Sırrı Tarcan gibi az veya çok dans mütehassısları, Zühütü Müridoğlu, Cemâl Töllu, Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi plâstik sanat mütehassısları, Cemâl Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Fikri Çiçekoğlu, Celâl Arseven, Selim An-dak gibi müzik mütehassısları ve bir takım edebiyat müntesibi bulunmaktaydı. Dünyanın her yerinde bu gibi jüri hey'etlerinin böyle çeşitli zümreler arasından seçildiği de malûmunuz olduğuna göre, çok yanlış bir hareket yaptığımıza inanmıyoruz. İnşallah gelecek müsabakalarda Mahmut Ragıp Gazimihal gibi kıymetli mütehassıslarımızı da jüriye ithal etmeyi ihmal etmeyiz.

Bu vesile ile Halk Oyunları müsabakalarının neticelerini bildiren haberde ilân ettiğiniz gibi «Erzurum ekibi kazandı» 1600 lirayı Gazeteciler Cemiyetine bırakmak suretiyle jürinin kararını protesto etmiş» değildir. Diğer ekipler gibi Erzurum ekibi de hak ettikleri mükafatı almışlardır.

En derin saygılarımla
Vedat Nedim TÖR

Güzel gittiyse gelmez var yolunda az ara.

★

Taş ise

Vur başıma yarılın elindeki taş ise
Yığılde şan değil mi yanında yâr taşına.

★

Zeraya

Padşah nişan verir vezire vüzeraya
Gözlerin yıldız mıdır cemalin benzer aya.

★

Be şarap

Seni için mest olur sende ne var be şarap
Arabistan yolunda beni soydu beş Arap.

★

Meyince

Bir günüm bir yıl olur yârimi görmeyince
Beni yâri sever miyim yâr beni sevmeyince.

★

De derde

Sonra beni tanımaz başımı bend eder de

Derman arar gezerim düşeli ben de derde.

★

Ben de derde

Ugradım ben de derde
Aşık dostun sevmez mi kendine bend eder de
Gezer derman ararım düşeli ben de derde.

★

Hü der de

Aşık çile doldurur tekkelerde hü der de
Kimle düşüp kalkarsın koyup beni bu derde.

★

Kaderde

İnsan harabat olur düşer sevdaya derde
Çaresi yok çekmeli bu da varmış kaderde.

★

Ne bende

Daima ta'n edersin alacağın ne bende
Eyle bir yol itifat olayım sadık bende,
(Sonu var)

Sappağ Veya Zabbak Oyunu

Yazan: Mahmut R. GAZİMİHAL

Güney Anadolunun Muğla'dan Maraş'a kadar, Denizli, Isparta, Burdur, Afyonkarahisar, Iğın, Konya, Karaman, Karapınar bölge köylerinin bazılarında «Sapağ» veya «Zabbak» adında dikkate değer bir oyun hâlâ sevilerek oynanmaktadır. Aynı Anadolu parçasının diğer nice bucaklarında da varlığı muhakkaksa da, şimdilik saydığım yerlerden ancak malzeme edinebildim. Bu oyun düğün ve bayramlarda daima davul zurna eşliğile yapılmakla beraber, esas itibarile sportif mahiyette bazan da bir rakıs şeklindedir. Yer yer değişiklik arz ediyor. Bu farklılık kıdemden ileri gelmektedir. Bilen yerler eğin fazla seyrek ise, bu durum da oyunun bazı bölgelerde unutulmuş olduğunu, yani yine kıdemi ifade eder. Afyon'dan yukarı bölgelerde ve Doğu Anadolu'da hiç bilinmeyişi ise Toros üzerinden batıya yönelen boylarca getirildiği intibamı uyandırmaktadır. Türlü bakımlardan önem arzeden bir konudur.

Oyunun adı asırlar arasında semt semt ufak tefek söyleniş farkları edinmiştir, önce bu farkları alfabe sırasile ve herbirinin yer ve tariflerini belirterek tespit edelim:

Sağa Zabbak — Karaman kazasının Mastat köyünde yarı sportif bir oyundur. (Bir tarifi az aşağıda verildi).

Sağa Zebbak — Karaman'ın Bardaş köyünde erkeklerce toplu olarak yapılan aynı oyundur.

Sapağ veya Sapa — Karataş köyünde böyle denir. Aynı bölgede bazan:

Sappa veya Zabbak — Afyonkarahisar'

Ağıtlar

Anadolu'da halk ağzından veya halk şairleri tarafından söylenmiş olan ağıtlar derlenip neşredilecektir.

Ağıtların doğuşu, metni, kimden ve nereden derlendiği ve derleyicinin adresinin yazılarak:

Mehmed Gökalp, Yeşildirek, Sultanmekteli Sok. No: 17 — İstanbul
Adresine gönderilmesi rica olunur.

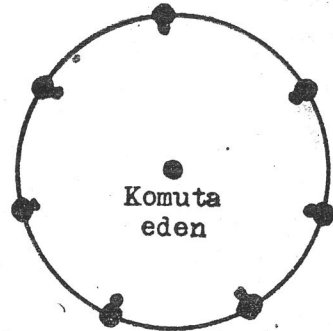
ın Dinar kaza merkezinde ve hususile Karataş köyünde tamamen rakıs mahiyetinde de oynandığı için, adının «Zeybek» ile aynı şey olabileceği ihtimaline ilk defa yol açılmaktadır. Köyde herkesin iyi oynadığı Zabbak'ta 20 ilâ 25 erkek yer alır. Düğün ve bayramlarda davul ile yürütülür. Karataş köyünde birkaç oyun çeşiti vardır: Bunlardan Ispaha adındaki biri de kadınlara mahsus olup, düğünde gelin olacak kızın mahcubiyetini gidermek üzere yürüttükleri üç oyundan biridir. (Diğer ikisi Köse ve Buhur oyunlarıdır). Sapağ ve Ispaha isimleri arasında ayrıca münasebet var mıdır bilmem. (Araştırılmalı).

Zabbak oyunu — Isparta merkez kazasının Kılıç köyünde iki erkek tarafından oynanan bir rakıstır. Bir de «güçlü delikanlılarca» yapılan yarı sportif «Zabbak oyunu» mevcuttur. Bayram ve düğünlerde oynanırlar. — Muğla'nın Fethiye kazasının Gürme köyünde, «Zambak» adile aynı oyun vardır. — Burdur'un İnar köyünde, «Zambak» adile ve erkeklere mahsus toplu oyun olarak tesbit edilmiştir; sportif mahiyet arzeder.

Zambak — Bahsi geçen sportif oyunun tarifi Denizli'nin Manastır köyünden temin edilebilmiştir:

Alt, Üst, Sağa, Sola ZAMBAK.

Oyunda şu şekilde halka olunur:

Komuta veren delikanlı, bir de «Çoban» denilen oyuncu hareket edeceklerdir. Komutacının elinde ucu topuzlanmış «tura» vurgacı vardır. Diğer oyuncular komuta edenin gevresinde ikişer ikişer halka kurarlar. Komutacı ile çoban oyuna başlayınca halkadaki

ARAŞTIRMALARI

çiftler önce sağa, sonra sola (zambak komutası her verildikçe) yöneleceklerdir. Çoban birisinin arkasına geçebileceye kadar komutacının turasını yer çoban yer bulunca, bu sefer açıkta kalan «çoban» olur. Oyun bu yolda devam eder... Oyuncuların davul sesiyle kumildanışları ve sağa sola kaymaları halikaya rakıslı bir manzara da sağlar. Davul bulunmadığı takdirde oyun sırf sportif kalır. (Hep bilindiği gibi Anadolunun cirit, güres, sinsin, tura gibi sportif oyunları hemen daima davul zurnalı olagelmışlerdir; cümlesinin ayrı havaları vardır).

Burdur ve Denizli'nin bazı köylerindeki bu «Zambak» oyunu — adının aynı telâffuzuyla — Konya'nın bazı köylerinde de vardır: Meselâ Karapınar'ın Hotamış köyünde, ve Iğın'ın Çelebiler köyünde... (Karaman'ın Zambak ve Zebbak telâffuzlarından bahsettik).

Zayak — Maraş'ın Seyhan kazası köylerinde erkekler tarafından yapılan davul zurnalı toplu oyun; rakıs mahiyetindedir. Adı hem zeybeği, hem de Zabbak'ı andırmaktadır (?).

Zıbbak — Denizli'nin Manastır köyündeki bu «Zıbbak» ile Fethiye'nin bazı köylerindeki «Zapbak» birdir; yarı sportif halka oyunudur. (Manastır köyünde, bu oyuna Zambak da denildiğini gördük).

Yukardaki tâbirlerin hep aynı bir sıfatın değişik şekilleri olduğu görülüyor. Türkçenin en eski sözlüklerinde «Z» ile başlayan kelimeler yoksa da, batı Türkçesine bu fonem ile başlamış olarak başka dillerden geçen kelimelerin bile «z» ile başlatılır olduğu çok görülmüştür: Bunun en meşhur misali «surna»nın «zurna» olmasıdır; yani, batı Türk-

TÜRK DÜŞÜNCESİ, TÜRK DİLİ, KÜLTÜR DÜNYASI, TÜRK SANATI, HİSAR, İSTANBUL, MÜLKİYE, KÖY POSTASI, DEVRİM GENÇLİĞİ, BİLGİ, TÜRK YURDU, İŞ Dergilerini okuyunuz.

Koçaklama

Dosta el uzatır, düşmana süngü,
Uyanıktır bizim bilincimiz hey!
İstiklâl uğrunda severiz cengi,
Yıldırıma benzer kılıncımız hey!

Aşarız dağları, deleriz suru,
Al bayrak ellerde Türklük gururu,
İçimize doğmuş Allahın nuru,
Kalbimizde büyük inancımız hey!

Hürüz çekemeyiz kimsenin kahrın,
Vatan ana bize açmıştır bağrın.
Savaşta atımız yöğründür yöğrün,
Tuna'dan su içmiş akıncımız hey!

Mehmet GÖKALP

çesinde «zeleşme» vardır. Bu itibarla söyleniş çeşitlerinin en eskisi bazı Afyonkarahisar köylerindeki «Sapa» veya «Sappağ» şekli görünüyor: yine oralarda «Zabbak» da denildiğini gördük. Çiçek adı olan «zanbak»ı tesadüfen hatırlatacak surette vukua gelen bu yıprantılar olsa olsa konunun kıdemine delâlet edebilir. Nasıl ki, ben, Zeybek kelimesinin aslı da «Saybak» olduğuna — bazı ilzere binaen — inanyorum: meselâ bazı Konya köylerinde bir «Zaybak» tâbiri hâlâ «borcunda titiz ve tez canlı, sözünde mert» mânalarına gelmektedir. (Bu ciheti Bizanslı kronikör G. Fachymeres'in bir izahına dayanarak ayrıca izah edeceğim).

Şimdi sorabilir miyiz ki: Saybak (= Zeybek) tâbiri ile bugün üzerinde durduğumuz Sappağ (= Zabbak) sözü arasında acaba asıl birliği var mıdır? — Bütün zeybek oyunları yiğit işi olduğuna göre, ve yarı sportif bir mahiyet göstermelerine binaen, soruya müsabet cevap verilmesi zaruridir. Afyon'un Dinar kazasındaki Sappağ veya Zabbak oyununun erkeklere mahsus ve davul zurnalı bir toplu rakıs olması kanaatimizi büsbütün tekit eder. Böylece Konya'nın güney taraflarında Sappak tâbirinin öncâ Zaybak şeklini aldığı, sonra da, Ege bölgesinde Zeybekleşerek, Aydın'ın yeni yeni zeybek çeşitleriyle «Zeybek» telâfuzu halinde orta Anadolu'ya doğru bir «geriye intikal» şeklinde yayıldığı anlaşılıyor. Kanaatim budur.

Kapalıçarşı'ya Ağıt

Fazlıoğlu Cemâl Oğuz ÖCAL

Yandı bir gecede Kapalıçarşı
Göklere yükselen dumanı görün!..
Canlıraş feryatlar titretti Arş'ı,
Kül olan binlerce dükkânı görün!..

Birbirine işmar, omuz vererek,
Alevler semâya kurmuşlar direk,
Bu korkunç sahneye dayanmaz yü-
rek,
Döğünen yirmi bin insanı görün!..

Herkeste bir telâş, heyecan, korku,
Uçmuş bir kuş gibi gözlerden uyku,
Müthiş yangınların en müthişi bu,
Mahvolan serveti, sââmânı görün!..

Döndü Yorgancılar mahşer yerine,
Karıştı gözyaşı alın terine,
Gösteriyor eş - dost biribirine:
«Şu Vezîv misâli volkanı görün!..»

İstanbul yerinden oynadı bugün,
Kanımız bir daha kaynadı bugün,
Sanmayın siz bunu bir bayram,
düğün,
Mecruh kalblerdeki hicrânı görün!..

Nerde Kalpakçılar, Kürkçüler nerde
Girdi, âh, başımız yeniden derde;
Çekilmiş gözlere bir kalın perde,
Bizdeki ihmâli, nisyânı görün!..

Açılınsın kalplere unulmaz yara;
Gitti beşyüz yıllık şanlı hâtıra,
Analar, bacılar bağlarken kara,
Sabî - sübyandaki figanı görün!..

Müzesiydi Türk'ün san'at müzesi,
Noldu o muhteşem târih hazinesi?
Geliyor içinden ecdâdın sesi,
Bakın da üç büyük Sultan'ı görün!..

26 Kasım, gün Cumartesi,
Çalındı ansızın ölüm bestesi,
Demeyin, hey dostlar, bu neyin nesi?
Aydınlık içinde zindânı görün!..

Neler yoktu, neler yoktu orda heyh,
Yazık oldu İstanbul'a, yurda heyh!

«Nasıl yaşıyalım onsuz burda heyh?»
Diyen esnaftaki isyânı görün!..

Yanan çarşı değil, âlem, âlem;
Duymamak mümkün mü ıstırap,
elem?
Yazamaz her şeyi bu kırık kalem,
Onu köstekleyen iz'ânı görün!..

Zengin târimiz yaşardı orda,
Benliğimiz coşup taşardı orda,
Mârifet atımız koşardı orda,
Şimdi bomboş kalan meydanı görün!

Bedeldi çarşımız bir mülke, bedel,
Esti üzerinde uğursuz bir yel,
Niçin kan ağlıyor şu duvak, şu tel?
Onların gözüyle cârfânı görün!..

Eğsizdi cihanda bu Şark Pazarı,
Kimin değdi bilmem ona nazarı?
Geçti gözyaşımız Tuna, Hazar'ı,
Gelin de bu coşkun ummânı görün!..

İtfaiye bol bol gösterdi himmet,
Poliste, askerde fazlaydı gayret,
Elhak! Halkımız da eyledi hizmet,
Ondaki tertemiz vicdânı görün!..

Söz açmak faydasız sizlere dünden,
«Katmerli Felâket» olamaz bundan,
İstemeyin gayri başka şey benden,
Mâteme bürünen vatânı görün!..

Eyvâh! Bu yangında milletçe yandık,
Elemle, hicranla mâziyi andık,
Tekerrür edermiş târih, inandık,
Kırılan ümidi, hüsrânı görün!..

Oldu bir şâheser bir yığın toprak,
Çekelim üstüne bir siyah bayrak,
Ağaçlar mevsimsiz döküyor yaprak,
Misli görülmemiş hazânı görün!..

ÖCAL der: «Görmedim bu yangına
es,

Nasıl kavurmasın Türk'ü bu ateş?
Ağlayıp sızlayan ey dertli kardeş,
Bir de bağı yanık ozanı görün!..

Büyük FOLKLOR Anketimiz

Anketi Tertip Edenler:
İhsan HİNÇER - Mehmet GÖKALP

Prof. Mehmet Kaplan'ın Cevapları

S U A L L E R :

- 1 — Folklor mefhumundan ne anlıyorsunuz; tarifini yapar mısınız?
- 2 — P. Saintyves, 1930 da nesrettiği «Manuel de Folklore» adlı eserinde: «Folklor, medeni bir millette Halk Düşüncesi'nin etüdüdür.» diyor, bu ifadeyi yerinde buluyor musunuz?
- 3 — A. Van Cennep bir eserinde: «Sosyoloji, kelimenin tam mânâsile folklorun bütüm-lerinden biridir» (?) dediğine göre, siz ne düşünüyorsunuz?
- 4 — Türkiye'de folklor çalışmalarında nasıl bir metod kullanılmalıdır? Köy monografileri nasıl hazırlanmalıdır?
- 5 — Bir «MİLLİ FOLKLOR ENSTİTÜSÜ» nün kurulması lüzumlu mudur, bu hususta devlete ne gibi bir mükellefiyet düşer?
- 6 — Türk Folkloru'nu halka ve harice tanıtmak için neler yapılmalıdır? (Radyo, neşriyat, sergi, turne'den hangilerini tercih edersiniz, niçin?)
- 7 — Sanatkar, Edip ve Şairlerimiz, Türk Folklorundan nasıl faydalanabilirler? Halk şiir-leri, destanları, hikâyeleri, türkü ve ağıtlarıyla bir milli destan meydana getirilebilir mi, nasıl?
- 8 — Halk şairlerinin eserleri (koşma, hikâye, türkü...) folklorik midir?
- 9 — Folklor, tedrisata girmeli midir? Hangi derslerle birlikte okutulmasını münasip görüyorsunuz?
- 10 — Devlet yardımı olmadan folklor çalışmalarının muvaffak olacağına inanıyor musunuz? Devlet yardımı şart ise, bu husustaki vazife hangi Bakanlığa düşer?
- 11 — Folklore dair şahsî hatıralarınız, eski ve yeni eserleriniz, çalışmalarınızı takdir ettiğiniz folklorcularınız kimlerdir?
- 12 — Anketimiz dışında kalan folklor sorularına dair düşünceleriniz?

C E V A P L A R :

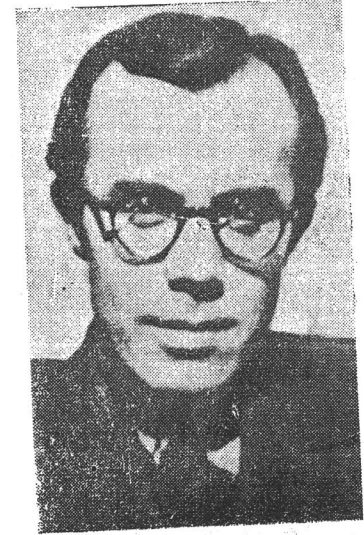
Folklor, bugün, araştırma usulleri, tarif-leri, nazariyeleri ve izah tarzları ile müsta-kil bir ilim ve ihtisas şubesi haline gelmiş-tir. Bu sahanın adamı olmadığım için, ancak mütehassısların cevap verebileceği suallerini-zi karşılıksız bırakacağım. Sadece bir edebi-yat tedkikçisi ve umumî kültür meseleleriyle alâkah bir insan olarak, bazı meseleleri ken-di anlayışuma göre ele almaya çalışacağım.

1 — Bir «Millî Folklor Enstitüsü» nün kurulması lüzumlu mudur?

Eihette. Bütün medeni memleketlerde Folkloru tedkik eden enstitüler mevcuttur. Türkiye bugün yeni bir medeniyet çağına gir-mek üzeredir. Halk kültürü süratle ortadan kalkarak, yerine, mektep, gazete, kitap, sine-ma ve radyo vasıtasıyla yayılan yeni bir kül-tür geçmektedir. Asırlardanberi halk arasın-da yaşayan maddî ve manevî kültür malzeme-sini, ilmi usullere göre, geniş ve sistemli bir şekilde toplamanın tam zamanıdır.

Böyle bir enstitünün tesisi her şeyden ön-ce üniversitelerin vazifesidir. Devlet bu sa-haya ancak fazla tahsisat ayırabilir. Doğuda kurulacak üniversitenin Folklore önem verme-si çok faydalı olur. Folklorcular bu hususta Millî Eğitim Vekâletini aydınlatmalıdırlar. Folklor mütehassısı yetiştirmek üzere vilâ-

yetler, bankalar ve zenginler de burs tesis et-mek suretiyle bu sahada faydalı olabilirler. Zengin Amerikan tesislerinin Türkiye'de Folk-lor çalışmalarına yardım edebileceğini zanne-

Prof. Mehmet Kaplan

Ermenek'te Saya

Yazan: Kemal AKIN

Dışardan bazan meydana çıkan bazan kaybolan boğuk sesler geliyordu. Yüzlerce haykırışma bu gece vaktinde insana gayri ihtiyari bir ürperme veriyordu.

— Anne, bugün saya günü mü?

— Haberin yok mu idi!..

Beklemeğe başladık. Çan sesleri ve türküleri daha vazih gelmeğe başladı. Demek bizim eve geliyorlardı. Bir çaldırıyla annem lâmbayı aldı, hep beraber heyecan içinde kaçıya koştuk. Her taraf bembeyaz kar... Her taraf çan sesi ve çocuk avazlarıyla dolu.

Saya, kış başlangıcında senede bir defa olmak üzere tertip edilir. 10 - 16 yaş arasındaki çocuklar bu oyuna girerler. İçlerinden birisi saya olur. Yırtık bir şalvar ve aba giyer. Bacakları arasına ipe tutturulan bir sırığa davar çanı dizilir. Sakal takılır. Yanında ufak boylu diğer çocuk ta bodu (deve yavrusu) olur. El ve yüzlerinin siyaha boyanma-

sından arap ta denir. Yavaş yavaş toplanan yüzlerce çocuk ev ev dolaşırlar. Saya evin önünde silkinir ve oynar. Çanlar bütün kuvvetiyle öter. Ev sahibi saya alayına yiyecek birşeyler verir. (Pekmez, yağ, bulgur, un, v.s.). Sonra yüzlerce çocuğun bağrıışmaları etrafta akisler bırakarak dağılır:

Saya saya salı deve

Dört ayağı nalı deve

Saya geldi gördünüz mü?

Selâm verdi aldınız mı?

Darı, buğday, darı buğday.

Daha sonra başka bir eve giderler.

Bütün evlerden toplanan yiyecekler kaplara doldurulur. Gündüzden ayırdıkları odaya gelirler. Ocakları yakarlar; çörek, kadayıf, helva yaparlar ve yerler. Evlerine gitmeyen çocuklar ocağın başında yatarlar. Böylece saya günü bitmiş olur.

diyorum. Bunun için ilgililerin onlarla temasa geçmesi gerekir.

2. Folklorun doğrudan doğruya mektep, radyo veya kitap vasıtasıyla halka yayılmasını faydalı görmüyorum. Folklor, ancak yüksek bir kültürle işlendiği, temizlendiği, ayrıklandığı, üslûba sokulduğu takdirde terbiyevi bir değer kazanır. Ham halinde ona sadece bir malzeme nazariyle bakılmalıdır. Halk kültürünü olduğu gibi devam ettirmek, bizi medeniyet bakımından geri bırakır. Çünkü folklor, mahiyeti itibarıyla çok eski medeniyetlerin bir bakiyesidir. Bizde halka ait her şeye çok yüksek bir değer veriliyor. Halbuki bunlar arasında gayri ahlâki ve gayri medenî pek çok şey vardır. Eşkiyalık, bedbinlik, şehvetperestlik, tembellik gibi duygular aşıl原因an şarkılar ve şiirler mektebe ve radyoya sokulmamalıdır.

3. Devlet yardımı olmadan folklor çalışmalarında muvaffak olunabilir. Yeter ki bu işin usulü bilinsin. Meraklı olan şahıslar, her sahada olduğu gibi bu sahada da pek çok

sey yapabilirler. Bence mühim olan paradan ziyade aşk ve metod bilgisidir. İlmî zihniyet olmayınca devlet dahi müsbet bir iş göremez.

4. Folklor çalışmalarında kullanılacak metod, bu sahada bizden çok ileri olan ve bunu bir ilim haline getiren Avrupalıların takip ettikleri usuldür. Kendi heves ve aklımıza göre müsbet ve faydalı işler yapabileceğimizi sanmıyorum.

5. Bugün Türkiyede Folklor çalışmaları çok dağınık ve gayri ilmidir. Meraklıların bir dernek kurarak, usullerini ve emeklerini birleştirmeleri, müşterek bir dergi çıkarmaları ve bütün malzemeyi bir araya toplamaları çok yerinde olur.

6. Folklorla edebiyatı ve kültürü birbirinden ayırmanın iyi olacağı kanaatindeyim. Her şey birbirine karıştırıldığı için, hiçbir şey açık ve seçik olarak kavranamıyor. Bugün edebiyat ve kültür zannedilen bir folklor anlayışı var ki, kıymetleri alt - üst ediyor.

«Dertli - Seyranî» Hakkında

Yazan: Cahit ÖZTELLİ

Kitap tenkitlerine genel olarak cevap verilmemez, Yargı, okurlara veya daha çok, başka tenkitçilere bırakılır. Gerçek tenkitler için bu böyledir. Bir de tenkit gibi görünen, fakat hakikatta hiçbir değeri bulunmayan, esaslı bir incelemeğe dayanmayan yazılar vardır, ki, bunlara cevap vermek eser sahibinin vazifesidir. Çünkü okuyucu her zaman eseri kontrol edecek durumda bulunamaz.

Varlık Yayınları arasında çıkan «Dertli - Seyranî» adlı kitabım hakkında, bir yazı çıktı (Türk Folklor Araştırmaları, sayı 61). Tenkit sahibi, kitabımın Dertli bölümüne el atmış. Elindeki, kendine göre «en inandırıcı kaynak» dediği bir yazmada bulunan bir iki şiirle benim yayınladıklarımı karşılaştırmış. Uymayanları, benim uydurduğumu, yakıştırdığımı söylemek suretiyle güya tenkit etmiş.

Böyle bir iddiada bulunabilmek için, önemli şüpheli bir iki yazma yetmez. Daha çok deliller ister. Tenkitçinin iddiaları ciddiye alınmaz. Ben de böyle yaptım. Fakat saz sairlerinden gerçekten anlayan iki ilim adamı tenkitçinin yanlışlarını ortaya koymuş, benim haklı olduğumu savunmuşlardır. Bu değerli yazarlardan sayın Ahmet Talât ilk cevabı vererek «Eğer, bahis konusu olan bir uydurma varsa bunun kendisine ait olabileceğini» söylemiştir. Çünkü Dertli hakkında ilk değerli eseri, bundan yirmi yedi yıl önce kendisi vermiş, ondan sonra daima güvenilir bir kaynak olmuştur. (Bay A. Talât'ın yazısı için bakınız: Türk Folklor Araştırmaları, sayı 63).

İkinci cevabı ise, sayın Hikmet Dizdaroğlu vermiş ve işi daha geniş tutarak, bana yöneltilen ithamları teker teker çürütmüştür. (Bakınız: Türk Folklor Araştırmaları, sayı 64. 65).

Bu iki cevap üzerine bana söyleyecek pek az söz kalmıştır.

Tenkitçi: «Sayın Cahit Öztelli'nin elindeki bol ve zengin malzeme de Dertli hakkında yeni hiçbir bilgiyi ortaya koyamamıştır.» diyor.

Önce şurasını söyleyelim ki, bizim kitabımız bir seçme (antoloji) dir. Böyle kitaplarda uzun boylu ilmî münakaşalara yer verilemez. Yayınlanan her şiir hakkında her

zaman yeni bilgi vermeye mecbur tutulamaz. Yabancı gibi, çok zaman buna imkân da bulunamaz. Nitekim tenkidçi, on yıldan beri hazırlamakta olduğunu bildirdiği «Dertli Divanı»na «Çok az bir şey» katabildiğini itiraf ediyor. Kaldı ki, benim yazdıklarımın arasında başka yerde bulunmayan kendi yargılarım da vardır. Ancak bunların farkına varmak sayın tenkitçi için güçtür. İyi bir karşılaştırma yapması ve bibliyografyada gösterdiği eserleri okuması gerekirdi ki, Dertli hakkında bu kadar geniş bibliyografyanın varlığından yeni haberdar olduğu yazısının yerinden anlaşılıyor. Halbuki Dertli hakkındaki bibliyografyanın ancak yarısını göstermiştim. Dertli'yi salâhiyetle eleştirebilmek için bu eserlerin yalnız okunması değil, iyice incelenerek karşılaştırılması gerekirdi. Bunun yerine yalnız bir iki yazmaya dayanarak hüküm vermeye kalkmak bugünkü düştüğü acı neticeyi doğurur.

Sayın eleştirmeci yayınladığım şiirleri başkaları ile karşılaştırmak zahmetine katlansa idi, başka yerde çıkmamış iki tane şiir gördürdü. Bunu da yapmadığına göre asıl maksadın, gerçek tenkit yapmak değil, bir iki kusur bulmak ve bu arada elindeki «güvenilir kaynaklar» ve hazırladığı divanı haber vermek olduğu düşünülebilir. Böyle bir şeyi haber vermek pahasına bir sürü yanlış ve gelişmelere düşmeye ne lüzum vardı?

Gerçekten elimdeki değerli malzeme arasında Dertli'nin yayınlanmamış otuz kadar yeni şiiri vardır. Fakat bunların çoğu aruz ile ve seçdiklerimden üstün sanat değeri olmadığı için kitaba almamışım.

Dertli'nin torunu Hacı Mehmed'in sözlerine gelince: Otuz yıl önce, A. Talât Hacı Mehmed'in ağabeyisi ile görüşmüş, sözlü bilgisi ondan elde etmiş idi. Hacı Mehmed o zamanlar pek gençti. Onun, sayın tenkitçiye söylediklerini ağabeyi Eşref Ağadan duydukları olduğunda şüphe yoktur. Böyle şeylerde daha eski olan kaynağa itimat etmek daha doğru olur. Nitekim Hacı Mehmed'in verdiği bilgiler daha şimdiden yanlışlığını ortaya koymuştur. Bakınız nasıl: Hacı Mehmed'in söylediğine göre, Sultan Mecit zamanında Dertli İstanbul'da bir «muamma» çözmüş.

Bir kere Dertli'nin ikinci defa İstanbulla gidişinde Mecit padişah değildir. Muamma olayı Sultan Mahmud zamanında geçer. Mecit devri Dertli'nin hayatının son yıllarıdır. Sonra, şimdiye kadar kimsenin mesgul olmadığı söylenen ve ilk defa ortaya atılan sözde muammanın, Dertli'nin değil **Aşık Ömer**'in olduğunu biz haber verelim. Görülüyor ki, «güvenilir kaynaklar»dan biri olan Hacı Mehmed, bir çırpıda ne çamlar deviriyor.

«Uydurma, yakıştırma» gibi şiirlere ait iddialara, yukarıda da söylediğim gibi iki değerli yazar cevap vererek, onları gereği gibi çürütmüşlerdir. Ben, burada o hususlara tekrar dönmiyeceğim. Yalnız iki şiir hakkında sayın eleştirmeciye yazılı kaynak göstererek kendisini inandırmaya çalışacağım.

Kaldır nıkabını ey vech-i enver

Şeklindeki mısra, eleştiriciye göre yanlışmış, doğrusu kendisinin verdiği imiş. Bu mısra hakkında sayın Hikmet Dizdaroğlu'nun verdiği cevap, azok saz şairleri ile uğraşan herkesi inandıracak kuvvettedir. Ben de bu şiiri yazdığım şekilde bir yazmada buldum. Eğer sayın eleştirmeci isterse fotoğrafisini yayınlatabiliriz.

Yazmışlar deftere divâne beni
Mısraının bulunduğu şiiri de iki yazmada

Bize gelen KITAPLAR

★ Baba Salim Ögütçen: «DİVAN-I BA-BA SALİM». 4 üncü kitap, şiirler, 64 sayfa, 100 kuruş.

★ Kemal Özkaynak: «AKSEKİ Kazası, Tarih - Coğrafya - Turizm - Biyografya». 188 Sayfa, 3 lira. Kemal Özkaynak, Ulus Kız Ortaokulu Müdürü, Ankara, adresinden temin edilir.

★ Cengiz Yörük: «Yoldaki Taşlar». Hikâyeler, YEDİTEPE yayını. 96 sayfa, 100 kuruş.

★ Oktay Rifat: «Karga ile Tilki». Şiirler, YEDİTEPE yayını. 64 sayfa, 100 kuruş.

★ Samim Kocagöz: «Cihan Şoförü». Hikâyeler, YEDİTEPE yayını. 56 sayfa, 100 kuruş.

buldum. Sayın eleştirmeciye şurasını da hatırlatalım ki, «güvenilir yazma kaynak» bizim de elimizde vardır. Yalnız daha önce basılmış metinlerle hiçbir zaman yetinmek âdetimiz değildir. Dertli'nin şiirlerini içine alan ondan fazla yazmayı birçok defalar gözden geçirerek basılmışlarla karşılaştırmalar yaptık. Varyantlar içinde kendi zevkimize göre, en güzelini kitabımıza aldık. Yukardaki mısraın bizim yazdığımız gibi olduğunu ayrıca iki basılmış kaynak haber veriyor. Bunun için bakınız: (Agâh Sırrı Levend, Edebiyat Tarihi Dersleri, sh. 402; 1939; Beşinci basılış) (Nihad Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, sh. 239).

Eserlerimde ilim prensiplerine ve ahlakına sonuna kadar saygı göstererek, kendiliğinden «uydurma, sadeleştirme, katma» lara girişmekten daima kaçırım.

Yalnız sayın yazara hak vereceğim bir nokta var: Dertli'nin köyü meselesi. Burada müsveddeden istinsah hatası yaptığımı itiraf ederim. Bu gibi hatalar yazı ile uğraşanların her zaman başına gelebilir. İşin erbabı bunun kolayca farkına varır. Bunun dışında eğer, bilerek yalnız Dertli'de değil, öteki eserlerimde de yaptığım bir «uydurma» tesbit edilirse, yazı yazmaktan vazgeçerim. Sayın eleştirmecinin bunu böyle bilmesini rica ederim. Yalnız, mahiyeti bizce şüpheli «güvenilir kaynaklar» esas tutulmamalıdır. Sözün daha fazla uzatmamak (şu kıymetli sayfaları lüzumsuz yere işgal etmemek için ileri gitmiyeceğim. Sayın tenkitcinin hazırladığı divanın, başka yerden aktarmasız, uydurmasız, yakıştırmaz olarak bir an önce çıkmasını, okurlara taptaze, yepyeni bilgiler vermesini dilerken, Dertli'nin başka yerde bulunmayacağı bir taşlamasını hatıra olarak takdim ediyorum:

Tekbir küllüğüyle zâhid-ül-ekber
Kafanı ezerim senin bilmiş ol
Elimde salladığım seyf-i Haydar
Neslini keserim senin bilmiş ol

Daima âlet oluyorsun şerre
Sonunu düşünmüyorsun bir kerre
Bir tekmede devirip seni yere
Üstünde gezerim senin bilmiş ol.

Medhetme sen bana kendi ilmini
Dertli bilir derecenî, cehlîni
Yolunu, mezhebini, imanını,
Dinini... senin bilmiş ol.

Bu haller milleti yakta ateşe,
İnsam fıraka saldı Ardahan.

Çıldır gölü şan verirdi âleme,
Saltanatı gelmez idi kâlerne,
Zalimîn zulümle oldu vîrane,
Baykuşlar yurduna döndü Ardahan.

Öldü Okruk'unda insan kalmadı,
Çok civan ölümden necat bulmadı,
Böyle zulüm bir devlette olmadı,
Barbarlar devrine döndü Ardahan.

Yalnız Ardahan mı bu hale kaldı?
Artvin, Ardanaçta ya neler oldu?
Acara, Maradit ateşe yandı,
Yıkılıp tarî mâr oldu Ardahan.

Sabîler ahundan titredî dağlar,
Ataların bağtamsızlar Kazaklar,
Elleri koynunda hepsi kan ağlar,
Yetişmedi bir imdadı Ardahan.

Olan hakaretler gelmez kaleme,
Düşündükçe insan düşer vereme,
Elde kuvvet olmayınca çare ne,
Tevekkül babında kaldı Ardahan.

Ölen öldü halâs oldu zulümden,
Haber alın şimdi geri kalandan,
Kurtaran yok gaddarların elinden,
İşin bir Allaha kaldı Ardahan.

Ermenni Rumlarla hükümet bile,
Ettikleri zulüm hiç gelmez dile,
Ahnan rüşvetler çıktı yüz bine,
Elde kalanı da verdin Ardahan.

Verdi de zan etme halası buldu,
Zalimlerin pençesinden kurtuldu,
Büyük Türk loğluna hep kandal vurdu,
Sorusuz Sibine sürdü Ardahan.

Kesildi her türlü keşb ile kârın,
Fakîrülhal ödün kalmadı varın,
Ruzi mahşeredek bu hasbî halin,
Tarihlere kayd olundu Ardahan.

İslâm olan kare geymiş yas çeker,
Gözlerimden yaş yerine kan döker,
Türk Milleti cümle gayretin çeker,
Sanma yoktur taraftarın Ardahan.

Yok Adalet kime ifade edek,
Yollar bağlı bilmem ne yana gidek,
Hakka tevekkül ol bir az sabr edek,
Musibet kemalin buldu Ardahan.

Zalim bu zulm ile pâyidar olmaz,
Mazlumların ah hiç yerde kalmaz,
Kimsenin işi şüphesiz tek yanmaz,

1914 Birinci Cihan Harbi başlıyor. Osmanlı orduları 37 yıl sonra tekrar bu ezeli düşmanile karşı karşıya geliyor. Kafkas cephesinin Yusufeli, Melo, İshan istikametinde ordunun öncü hizmetini gören Milli Teşkilât ceteleri ilerleyerek Ardahanı işgal ediyorlar. Fakat Sarıkamış faciası üzerine geri çekilmeye mecbur kalıyorlar. O vakit Çar ordusu Kazakları hücum ediyor. Ardahan ve civarındaki Türk ve Müslüman halkı kılıçtan geçiriyorlar. Beraberlerinde getirdikleri, uçaklarına şehri ve köyleri talan ettiriyorlar. O zaman hiç bir şey müktedir olamayan ve yalnız bu faciayı görerek içi yanan şair aşağıdaki destanı yazıyor:

Sizce bir firkatîl destan söyleyim,
Bakın nice söndü koca Ardahan.
Güçüm yeter ise tarif eyleyim,
Ne zulümle vîran oldu Ardahan.

Mal, devlet saltanat, servetten geçti,
Nice hânedanlar yurdundan göçtü,
Milletin içine bir kargın düştü,
Al kanlar içinde kaldı Ardahan.

Tek erknek kalmadı kırdılar bütün,
Binlerce yavrular kaldılar yetim,
Söndü ocakları çakmıyor tütin,
Hep haneler harap oldu Ardahan.

Zemheri ayında, kış günlerinde,
Perişan aile dağ yollarında,
Aç, çıplak sabîler ana koynunda,
Can verip sahrada kaldı Ardahan.

Bırakta analar öz evladını,
Belki kurtarırmı derken canını,
Dağlar duman seçemedi yolunu,
Düz dünya mevt ile doldu Ardahan.

Irz, namus, haysiyet pâyimâl oldu,
Nice nevresteler sararıp oldu,
Ehli irz aile ellerde kaldı,
Dillere tek destan oldu Ardahan.

O cesimhaneler cennet misali,
Bütün döşelidi Horasan halı,
Yok iken dünyada eşî, emsali,
Temam yerle yeksan oldu Ardahan.

Malı, mülkü yağma olup kurtuldu,
Fırsat bulup Ermeniler götürdü,
Zî kıymetler ucuz baba satıldı,
Uşaklar elinde kaldı Ardahan.

Ettiği ne idi iyilikten başka,
İkrâmı çok idi eşe, yoldaşa,

Şarkışla Düğünlerinde Gelenek ve Görenekler

Yazan: Mehmet KALKANOĞLU

Şarkışlada düğün adetleri köylerinden az farklıdır. Böyle olmakla beraber Asyaî gelenek ve görenekler belki daha yıllarca burada da devam edecektir. Şarkışla düğünlerinde fakir fukara her düğün sahibi davul, zurna çaldırması mecburiyet hisseder. Düğün kadınlar için de eğlenceyi sağlar, amma erkekler davulsuz düğün yapamazlar. Çünkü kadınların dilinde kendi türküleri vardır: Bunun için davulsuz geçen düğünler hoş sayılmaz. Zaten eğlencesi kit düğünlere dul kadın ve dul erkek düğünlerinde tesadüf edilir.

Düğün sahibinin yakın akrabasından birisinin ölümü de davul çaldırma engel teşkil eder. Şarkışlada düğün sahipleri çok kadirbilirdir. Zira yaşlı evlere gidilir, kur'an okutulur, başın sağ olsun denir. Böylece davul çaldırma da müsaade alınmış olur.

Evvelkileri bir hafta on gün devam eden çalgılı düğünler bugün yavaş yavaş kaybolmaktadır. Bu seneler böyle bir hafta düğün şenliği yaptırın, davul çaldırın düğün sahibi yoktur.

Düğün mevsimi Şarkışlada güz aylarıdır, bu gelenek hiç kaybolacağına benzemiyor. Bir

Bir gün tutar İntizarın Ardahan..

Ümidim var sonun hayre dönecek,
Akıbet bir yerden imdat gelecek,
Meclis mebusanda zikr olunacak,
Vekiller malûmat aldı Ardahan.

İSMİYOK'un yazdım ben bu destanı,

Vatanımsın candan severim seni,

İcerasını versin yaratan gami,

Haktan budur iltimasım Ardahan.

Yine atalarımız derler ki: «ZÜLM ile Abat olanın ahiri BERBAT» olur. Nihayet Zülmünün kuvvetli sillesini yiyen Çarın ahiri berbat olarak saltanatı devriliyor. Azametli ordularını silâhlarını atarak cephelerini uşakları Ermenilere terk edip çekilmeğe başlıyorlar.

Okruk: Havali. Kandal: Zincir.

genç kız veya delikanlıya büyükleri tarafından beddua edilirken «ömrün uzun olsun, düğünün güzün olsun» denir. «Kazan dibi kazıyanın düğününde kar yağar». Bu da düğünlerin mutlaka güz aylarında olacağına delildir. Bu mevsim modasına uymayan tek tük düğünler de vardır. Fakat pek alaka göstermez. Düğünlerin güz aylarına alınmasında bir çok sebepler vardır. Zaten çoğu çiftçi olan halkın güz aylarında ekini çıkmış, kış hazırlıkları tamamlanmış olur. Güz ayları bir dinlenme, geniş soluk alma mevsimidir. Genç kız ve erkekler arasında sevişme faslı bahar ve yaz aylarıdır. İlk baharda insanların tabiata imrendiği günler göntüller dolu olmalıdır. Yaz mevsiminde genç kız ve delikanlılar hep harman içindedirler; sevişir sözleşirler ve nişan yaptırırlar. Bugün artık kız alıp veremeler kız ve oğlanın müşterek ricalariyle olur ama yine kızlarını rızaları hilâfına veren aileler de vardır. Nikâhta muhabbet nişanda selâmet var denir. Bir kız gönülsüz olsa da bir takım hâdiseler kızı oğlana yavaş yavaş yakarmış.

Şimdi gelelim düğün âdet ve geleneklerine:

Görücü: Bu usul bir gelenek olduğu için devam ediyor. Zaten bir kaç kadının kızı görüp beğenmesi şart değildir. Zira evlenecek genç, kıza görüşmüştür ve aralarında sözleşmişlerdir. O usule ancak pek fazla mutaassıp aileler devam eder. Eski yıllar alınacak kız imtihandan geçirilmiş, bir çanak yoğurdu keseksiz, olarak ayran yapabilirse veya hut yağı güzel yakabilirse, el işleri güzel olursa görücü söz keserlermiş. Fakat bu yıllar el işleri değil de kızlarda çehre güzelliği ve güzel giyiniş aranıyor. Tabii muvafakata, en fazla rey vermeye hakkı olan da evlenecek delikanlı oluyor.

Dünür: İki yaşlı başlı kadın kız anasının dünürden evvel ağzını arar, eğer kız tarafının dillerinin altında bir muvafakat seziliyorsa bir Perşembe akşamı kadın ve erkeklerden müteşekkil iki ayrı grup kız tarafa umumî dünür giderler. Erkek dünürçüler de ilcenin müftisi, veya imamı, Belediye Başkanı, asilzade ve değerli sözü geçecek kimseler bulunur. Kadınlar topluluğunda ise yaşlı sayılan-

lar vardır. Her iki mecliste de bir kahve içilir, suradan buradan söz açıldıktan sonra mevzu asıl meseleye intikal eder. Allahın emri Peygamberin kavli mücerredî ile muvafakat alındıktan sonra imamın duasına meclis-telikler amin der, hayır temenni edilerek başlıklar (ağırılık) kesilir. Bunda da mutabık kaldıktan sonra nişan hazırlığı başlar.

Nişan: Kız tarafına beklik olmak üzere nişan takılır. Oğlan anasından ve taraftar akrabalarından ağır başlı kadınlardan müteşekkil nişan heyeti kız evine giderler ve orada kıza kaynanası tarafından beklik olmak üzere boğazına altın takılır. Bu altınların a-dedi oğlan tarafının malî vaziyetlerine göre değişir. Bu arada ufak bir şerbet dağıtma faslı başlar ve üç beş kadından müteşekkil nişan heyeti kız evine giderler ve orada kıza kaynanası tarafından beklik olmak üzere boğazına altın takılır. Bu altınların adedi oğlan tarafından malî vaziyetlerine göre değişir. Bu arada ufak bir şerbet dağıtma faslı başlar ve üç beş kadından müteşekkil nişan heyeti şerbet çer, hayır dua ile kız evinden ayrılır.

Bundan sonra da artık iki taraf birbirine bağlanmış ve akraba mevkiine geçmişlerdir. Zaman ve fırsat bulundukça nişandan sonra oğlan nişanlısını görebilir. Yiyecek ve hediyelerle ve akrabalarından birisinin tavassutu ile oğlan kızı evinin gizli bir köşesinde görür, konuşur ve sevişirler. Bundan kızın anasının babasının haberi olsa da bilmemezlikten gelir.

Şerbet: Bu şerbete büyük şerbet denir, umumdur. Herkes davetiyeye gider, kadınlar arasında ayrı, erkekler arasında ayrı şerbet içilir. Şerbet içilme günleri de perşembedir. Şerbet gecesinden sonra bir sürahi içinde şerbet ve yanında bir kaç mendille güveğiye şerbet gider. Sürahinin başına kırmızı bir tül-bent dolandır, yanına da ayrıca bir bardak konur. Güvey şerbet getirene bahşış verir. En yakın arkadaşlarından bir kaç ile o şerbeti içerler ve tepsideki mendillerden birer tane alır ve ağızlarını silerler. Herkesin ağzını sil-diği bu işlemeli mendiller kendilerinde hâtime olarak kalır. Şerbetten başka oğlan tarafının arkadaşlara aldığı şekerler de yenir ve böylece hayır temenni edilir. Güvey şerbet meclislerinde şığara filân içilmez, ağız tadı bozul-masın diye.

Şirincelik: Geline hediye toplamak için tertip edilen bir gelenektir. Çıgırıcı (davet eden) kapı kapı dolaşarak komşuları, akrabaları şirinceliğe davet eder, herkes de gelince hediye götürüleceği şeyi hazırlar. Yakınları

töre-yi fazla takarlar, komşular da hal ve vakitlerine göre bakır kap, oyallı yemeni, entarilik veya para gibi töre takarlar.

Şirincelik bir üzüm davetidir. Kız evine toplanan kadınlar genç kızların halay ve oyunlarıyla vakit geçirirler. Davet edilenler kâmilten toplandıktan zaman gözü açık bir kadın avuç avuç düğün misafirlerine üzüm dağıtır. Üzümün içerisine imkân nisbetinde kabuklu fındık karıştırılır. Bu dağıtma faslı da bittikten sonra yakınlarına göre sıra ile töreler dağıtıcı kağına teslim edilir. Dağıtıcı kadın töreyi eliyle kaldırır «Filânın karısından filân hediye» veya şukadar para diye bağırır. Törenin kıymetine göre kadınlar aralarında şöyle konuşurlar: «Maşallah görüyor mu İbrahim ağamın karısını koca bir entarilik bağış etti» veya: «Ne yapmış haline göre töresi var. Zaten yarısı ölü fakir adam» gibi konuşmalara şahit olunur. Törelere takıldıktan sonra şirincelik meclisi dağılır, hediyelerle kızın cihazının ikmal edilmesine başlanır. Şirincelikte davul çaldırılırsa erkekler halay çeker ve düğün odası tertip olunur.

Düğün töreni: Güz aylarının düğün mevsimi olduğuna göre muayyen bir zaman için kız tarafından düğün için söz alınır ve her iki tarafta hazırlıklar başlar. Bilhassa kaza düğünü tâbir edilen geniş ölçüdeki düğünler için bütün bütün köylerdeki tanıdıklara mum gönderilir, herkes davet edilir. Düğün gününden bir haftadan evvel yemek hazırlıkları başlar. Düğüne bir gün kalınca hariç kaza ve köylerden gelecek davetliler dolardır, her komşu imkân nisbetinde misafirleri üger beser evlerine misafir eder. Düğün günü her tarafta bir eğlence gözükmeye başlar, davullar çalınır, güvey odasında kâmil kimseler düğün kahvesi içerler. Kadınlarda daha âhenkli bir hava hâkimdir. Halay, oyun, türkü. Kaza düğünleri velhasıl bir âlemdir. Türli eğlenceleri bu âdetlerin içine sığamayacağı için Şarkışla-daki düğün eğlencelerini de ayrı bir yazıya bırakarak burada âdet ve geleneklere nazır etmeye devam edeceğim.

Gelin ekseri pazar günleri indirilir ve pazar akşamları gerek gecesi olarak seçilir. Uğur ve keramet günü olarak tavsif edilen Perşembe akşamları gelin indirme en ziyade fazla mutaassıp ailelerin düğünlerinde vukua gelir. Gelin indirileceği gün arabalar hazırlanır, atlara töre takılır ve kız evinin kapısında toplanılır. Gelin arabaya bindirildikten sonra yönü bir defa kibleye getirilmek üzere şehir dolaş-

tırılır ve erkek evinin kapısının önünde gelinin ayağının dibinde kurban kesilir, güveyi damdan gelinin başına çerez saçar. Bunda üzüm, arpa ve bozuk para bulunur. Gelin oğlan evine alındıktan sonra her davetli şirinlikte olduğu gibi törelerini takarlar. Düğün de bu suretle güveyi övülüp gerdek odasına sokuluncaya kadar devam eder.

Düğün arasında göze çarpan âdet ve geleneklere de kısa bir nazar atalım:

Sağdıç - Düğün kâhyası: Düğünlerde güveyin yanına bir sağdıç verilir, bu sağdıcin vazifesi güveyiğe sahip olmak ve onu çaldırmamaktır. Zira çaldırırsa güveyi ele geçirebilmek için en büyük ziyafetlere icabet etmeye mecburdur. Sağdıç tam mânasıyla güveyin akıl hocasıdır. Düğünde düğün işlerini tanzim eden bir de düğün kâhyası vardır. Eğlenceleri ve intizamı o temin eder.

Suya basma: Gelin almya gidince güveyin yakınlarından birisi kız tarafının adamları tarafından suya basılmak teşebbüsünde bulunur. Bu da epey eğlenceli olur. Fakat bu usul bugün ölmüş gibidir. Eski düğünlerde suya basılan kimse sırlıklam olunca kız tarafı yeni bir kat elbise hediye edermiş.

Güvey hamamı: Güveyin en çok sevdiği arkadaşlarından müteşekkil bir grup beraber de tıraş olduktan sonra hamamda temizlenirler ve güveye sağdıç yeni çamaşır giyerler. Çamaşırı bir kadın getirir ve güveyin bahşisine o nail olur.

Yastık çerezi: Gece gelinle yemek üzere gündüzdü güveyin aldığı yemislere denir.

Güveyi ögme: Yatsı namazından sonra güveyin başında bir meş'ale, arkasında iki kılıç çaprazvari tutulmuş olduğu halde imam ve güveyi ögme duasını bilen iki sofunun istirakiyle makamla dua olunarak gerdek odasının önüne getirilir, başta sağdıç olmak üzere güveyi oradakilerin ellerini öper, bundan sonra eller havaya kalkar, duadan sonra güveyi içeriye sokulur. Güvey gerdek odasına

girerken sırtına müthiş bir yumruk yer, bunun mânası henüz bilinmiyor. Eski Asyalı göreneklerden olsa gerek. Sağdıç gözü açık olursa bu yumruktan güveyi saklayabilir.

Güvey yemeği: Kasabanın eşrafi gerdek gecesi akşamı güveyin evinde toplanır ve yemeği orada yerler.

Kına gecesi: Kadınlar, gelin de olduğu halde gelin indirmeden bir gün evvel kız tarafında toplanırlar, ellerine kına yakarlar. Kına gecesinin eğlence ve zevki kadınlar arasında meşhurdur.

Çarşaf çıkarma: Başta sağdıç olmak üzere güveyin yakınları çarşaf çıkmasını beklerler, güveyin kapısı aralıktanıp da kan damlası bulunan çarşaf çıkınca düğünde vazifeli herkesin yorgunluğu bir anda çıkmış sayılır.

Gelinlik: Gerdek gecesinden sonra da gelin akrabalara ve yakınlarına karşı yüksek sesle konuşmaz. Hafif sesi çıktığı için buna gelinlik ediyor denir.

Baklava dağıtma: Düğün davetiyesi iki dilim baklavanın konulduğu bir çörekle yapılır. Bu baklava güvey evinde yapılır, gelin evine gönderilir. Fakat dağıtımını yine gelin evi yapar.

Kardeş yolu - Sandık kilidi: Gelin almağa gidilince kızın kardeşi rıza göstermezse ona bir tabanca veya ay kardeş yolu verilir. Bu suretle onun da rızası alınmış olur. Sandık kilidi cihaz tesbit edilirken gelin tarafından küçük bir çocuk sandığın üzerinden kaldırılırken verilir. Bu da para hediyesidir.

Ev yıkan torba: Cihazda en kıymetli eşyalar arasında konulan bu torbaya kıymet fazla takdir edilir. Torba içerisinde: Tarak, sabun, iğne iplik vesaire bulunur.

Askerde bulunan gençler bile evlenmeye hazırlık olmak üzere askerlik vazifeleri esnasında nişan hediyesi toplamaya gayret ederler. Bu durumdaki gençlerin de diğerleri gibi en büyük arzusu müstakbel nişanlısı için altın yapmaktır.

Dergimizin Satış Yerleri

İSTANBUL'DA :

- Bayazıt'ta :** ★ Kısmet Gişesi,
★ Kartpostalçı Faik Akgün
- Cağaloğlu'nda :** ★ Türkiye Millî T. F. Karşısındaki Bayi ve Tütüncü Ahmet,
★ (Eski Em'önü Halkevi) Öğrenci Lokali karşısında Bayi ve Tütüncü Bn. Hacer.
- Bahâli :** ★ İkbâl Kitabevi.
- Köprü :** ★ Köprü Kitabevi.
- Beyoğlu :** ★ Kitapsaray.

ANKARA'DA :

- Ulus Meydanında :** ★ Berkalp Kitabevi,
★ Koç Ticarethanesi önündeki Bayi Yakup Dalkılıç.

KONYA'DA :

- Hükümet Meydanında :** ★ Yeni Kitabevi.

C İ L T L E R İ M İ Z

Ayrıca, dergimizin bütün eski sayıları ile I. ve II. ciltlerimiz nefis bir şekilde ciltlenerek 750 şer kuruştan satışa çıkarılmıştır. Birinci cilt 1-24 cü, ikinci cilt 25-48 ci sayılardan müteşekkil olup, 6 ay sonra 72 ci sayımızla 3 cü cildimiz de aynı şekilde ciltlenerek satışa çıkarılacak ve 49-72 ci sayılarımızı ihtiva edecektir.

Siparişler, damga ve posta pulu ile de yapılır. Tükenmeden almayı ihmal etmeyiniz.

Senelik abonesi
300, altı aylık
abonesi 150
kuruştur.

Yurd dışı senelik
abone 2 dolardır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Adres değiştirmeler
hiçbir şart ve ücrete
tabî değildir.
Basılmayan yazılar
talep vukuunda
iade edilir.
EKİCİGİL MATBAASI

Adres: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak, No. 17, İstanbul

FOLKLORE STUDIES : 3

Proverbial Comparisons and Similes from California

(KALIFORNİYA'NIN DARBİMESEL KARŞILAŞTIRMALARI VE BENZERLERİ)

Yazan : Archer TAYLOR

Fiatı: \$ 1.25

Temin etme adresi :
Mr. Archer TAYLOR, Chairman
Board of Editors, Folklore Studies
University of California
Berkeley 4, California, U.S.A.

FOLKLORE STUDIES: 4

Coloquios de pastores from Jalisco, Mexico

(MEKSIKA'DA JALISCO'DAN ÇOBANLARIN KONTUŞMALARI)

ÖNSÖZ VE NOTALARLA

Yazan: Stanley L. ROBE

Müzikal Yazımı : Hermenegildo CORBATO

Fiatı: \$ 1.75

Temin etme adresi :
Mr. Archer TAYLOR, Chairman
Board of Editors, Folklore Studies
University of California
Berkeley 4, California, U.S.A.

Millî Eğitim Bakanlığı tara-
findan gönderilmiştir.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

PELİN GÖKÇE

21057983 THB-II

İSTANBULDA ÇIKAR. AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Şubat 1955

İÇİNDEKİLER:

Allgäu Efsanelerinde Türklük	Çelik GÜLERSOY
Halk Oyunları Gösterilerinde Bir Eksiklik	Fikret MEMİŞOĞLU
Rusalye'de Bilmeceler	Osman BOLULU
Veli Ateş'in Türksü	Mustafa UZ
Mağla Töretlerinde Sağ	İsmet Zeki EYÜBOĞLU
Konya ve İstanbul'da yapılan Mevlâna Törenleri	T. F. A.
Kutbanlık Hediyesi	Atı EVREN
Suşehri Düğünlerinde Ortayunları	Şükri POLAT
Mersin'in Tepe Köyünde Dodu	Burhanettin ÇETE
Kürşehir'de Evlenme ve Düğün Adetleri	Veysel ARSEVEN
Aynı Olayları, Erzurum'da Bir «Halk Oyunları ve Halk Türklüğü»	
«Demegib» Kuruldu. — Ankara'da Açılan Elisheri Sergisi.	
Elze Gelen Kitaplar	

Sayı: 67

Kuruş: 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HINÇER

MILLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA